

পঞ্চম অধ্যায়

৫.০১ মন্ত্ৰ সাহিত্য আৰু মায়ং

পুৰণি কালত অসমত তন্ত্ৰ মন্ত্ৰৰ ব্যাপক চৰ্চা আছিল। বিষয়বস্তু আৰু ৰচনাৰ পাটভূমিলৈ চাই অনুমান কৰিব পাৰি যে মন্ত্ৰ সাহিত্যবোৰ বোধহয় প্ৰাক্-শংকৰী যুগৰ সময়ৰ। অসমীয়া ভাষাত পোৱা বন্ধ কৰতি, শুকৰতি, পানী কৰতি, ধৰণী মন্ত্ৰ, সৰ্বধাক মন্ত্ৰ, পক্ষীৰজ মন্ত্ৰ আদি। গোপনীয়তা মন্ত্ৰ সাহিত্যৰ এক মন কৰিব লগীয়া বৈশিষ্ট্য। গোপনীয়তা লগতে ভূত-প্ৰেত দূৰী কৰণ, বশীকৰণ, সন্মোহন, সৌভাগ্যকৰণ, ধন-ধান্য বৃদ্ধিকৰণ, শত্ৰুক্ৰয়কৰণ আদি মানুহৰ জাগতিক জীৱনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বিবিধ বিষয় মন্ত্ৰত ঠাই পাইছে। মৌখিক গীতৰ দৰে ইয়াৰ ভাষাৰ আমূল পৰিবৰ্তন ঘটা নাই। মন্ত্ৰবোৰৰ শুদ্ধ পাঠৰ ওপৰত ইয়াৰ গুণাগুণ নিৰ্ভৰ কৰে বুলি মানুহৰ বিশ্বাস। গতিকে, ৰক্ষণশীলতাৰ বাবে মন্ত্ৰপুথিবোৰত ভাষাৰ পৰিবৰ্তনৰ মাজতো প্ৰাচীনতাৰ নিদৰ্শন ৰৈ গৈছে। পুৰণি কালৰ পৰাই কামৰূপ কামাখ্যা তন্ত্ৰ মন্ত্ৰ যাদু বিদ্যাৰ দেশ বুলি খ্যাত। অষ্টম নৱম শতিকাত শঙ্কৰাচাৰ্য দিগ্বিজয় প্ৰসঙ্গত কামৰূপলৈ আহোতে কামৰূপৰ অভিনয় আচাৰ্যই অভিচাৰ মন্ত্ৰৰে তেওঁৰ ভগন্দৰ ৰোগ জন্মাইছিল বুলি 'শঙ্কৰ দিগ্বিজয়' গ্ৰন্থত উল্লেখ আছে।

অপদেৱতা, ভূত-প্ৰেত আদিৰ প্ৰভাৱৰ ফলত হোৱা বেমাৰ আজাৰ, শত্ৰু বৃদ্ধি, ধন-নাশ আদি দূৰ কৰিবৰ নিমিত্তে মন্ত্ৰবোৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। মন্ত্ৰবোৰত অপদেৱতা, ডাইনী, যথিনী বিৰা-যম আদিৰ সমানে পুৰণি দেৱতাসমূহেও সমানে ঠাই দখল কৰিছে। মন্ত্ৰবোৰ সকলো ধৰ্মৰ, বৰ্ণৰ মানুহে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। বৈদিক যুগত মন্ত্ৰসমূহে সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহৰ মাজত সমাদৰ লাভ কৰিছিল। সাধাৰণ দৃষ্টিত

মন্ত্ৰত ব্যৱহৃত কিছুমান উক্তি নিৰ্বৰ্থক যেন লাগিলেও সেইবোৰৰ দাৰ্শনিক তাৎপৰ্য অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। সেইবাবেই গভীৰভাৱে অনুধাৱন নকৰিলে মন্ত্ৰৰ অৰ্থ উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰি।

মন্ত্ৰবোৰ গদ্য পদ্য উভয়তে ৰচিত। মন্ত্ৰবোৰ মুখে মুখে পৰম্পৰাৰূপে চলি অহা বাবে ইয়াত ভাষাৰ অৰ্বাচীনতাৰ চাপ স্পষ্ট। নিৰ্দিষ্ট যতি, পৰ্ব, পূৰ্বাঙ্গৰ দ্বাৰা সুসংবদ্ধ ছন্দ নাই যদিও সকলো মন্ত্ৰতে ছন্দৰ লয় পোৱা যায়। অন্ত্যানুপ্ৰাস বা শেষবৰ্ণৰ মিল বহুতো মন্ত্ৰত দেখা যায়। সাহিত্যিক দিশৰ পৰাও মন্ত্ৰসমূহৰ গুৰুত্ব অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। মন্ত্ৰত অলৌকিক শক্তিৰ সৈতে মানুহৰ সামাজিক বিশ্বাসৰ দিশটো জড়িত হৈ আছে। মন্ত্ৰবোৰ ভালকৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে তাত কিছুমান কাহিনী বা উপকথা জড়িত হৈ আছে। এনে কাহিনীবোৰৰ পৰাই মানুহৰ পৰম্পৰাগত লোকবিশ্বাস সম্পৰ্কে ধাৰণা কৰিব পাৰি।

কামৰূপ কামাখ্যা তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰৰ দেশ। মায়ং কামৰূপৰ গাতে লাগি থকা ঠাই। আৰু মায়ঙৰ মানুহবোৰ কামৰূপ, দৰং আদিৰ পৰা অহা লোক। সেই অনুসৰি মায়ং অসমৰ ভিতৰতে যাদুমন্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট আগবঢ়া বুলি ক'ব পাৰি। আগতে মায়ং অঞ্চলত ওজা, বৈদ্যসকলে আসুৰিক চিকিৎসা পদ্ধতিৰে বেমাৰীক ৰোগমুক্ত কৰিবলৈ যত্ন কৰা দেখা গৈছিল। ওজা বা বেজসকলে সাধাৰণতে অসমৰ মাটিত গজি উঠা বিভিন্ন দৰৱৰ গছ চিনি পায়। তেওঁলোকে বিভিন্ন গছৰ পাত বা শিপাৰ পৰা ৰস উলিয়াই নাইবা বড়ি তৈয়াৰ কৰি ৰোগীক খুৱাই ৰোগ নিৰাময় কৰে। কিছুমান ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত দৰৱৰ বা খাদ্য দিয়াৰ লগতে মন্ত্ৰও প্ৰয়োগ কৰা হয়। শৰীৰৰ কোনো অঙ্গত আঘাত পালে বা ভাঙি গ'লে জোৰা দি মালিচ কৰাৰ উপৰিও মন্ত্ৰ মাতি জৰা ফুকা কৰা হয়। সেইদৰে সাপে দংশন কৰিলে বা পোক পৰুৱাই কামুৰিলে মন্ত্ৰৰে কামোৰা বিষ নাইকিয়া কৰিবলৈ যত্ন কৰে। আকৌ ৰসন্ত ৰোগ হ'লেও দৰৱৰ সলনি পানী জাৰি মন্ত্ৰ মাতি ভাল কৰিবলৈ যত্ন কৰে। দেও-ভূত, পিশাচ আদি অপদেৱতা ডাইনী

আদিৰ কুদৃষ্টি পৰিলে বহু ৰোগ ব্যাধি হয় বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। ইয়াৰ প্ৰতিকাৰ হিচাবে বিহলঙনি, এৰাপাত, নিমপাত ঢেকীয়াৰ পাত আদিৰে কোবাই কোবাই মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি জৰা ফুকা কৰে। মায়ং অঞ্চলত বাতবিষ, একাঙ্গী, চকুৰমনি বগা পৰা, চকুৰে অনবৰত পানী ওলোৱা, ঘাঁ-ফোহা, পেট ফুলা, অহজমী হোৱা, আদি বেমাৰ বনৌষধিৰে নিৰাময় কৰিবলৈ যত্ন কৰাৰ উপৰিও মন্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰিও মায়ং অঞ্চলত মুখ ভঙা মন্ত্ৰ, সৰ্বটাক মন্ত্ৰ, নাৰেঙ্গাৰ মন্ত্ৰ, মূৰ কামোৰ মন্ত্ৰ, সৰ্পৰ ধৰণা ধৰা মন্ত্ৰৰ প্ৰচলন আছে। উল্লেখযোগ্য যে এই মন্ত্ৰবোৰ নিৰ্দিষ্ট তিথি, বাৰ, নক্ষত্ৰ চাইহে প্ৰয়োগ কৰা হয়। সাধাৰণতে মন্ত্ৰ প্ৰয়োগৰ কাৰণে মঙ্গল আৰু শনিবাৰ প্ৰশস্ত।

মায়ঙত মন্ত্ৰৰে চিকিৎসা কৰা কেইটামান পদ্ধতি তলত দিয়া হ'ল -

ক) প্ৰসূতিৰ সন্তান ভূমিস্থ নহ'লে বেজে তিনিটা লং জাৰি দিয়ে। তাৰে এটা খাব লাগে, এটা চুলিত বান্ধিব লাগে আৰু তৃতীয়টো সন্তান জন্ম হোৱাৰ পিছত খাব লাগে।

খ) পেট ফুলিলে আদা-নিমখ জাৰি খাবলৈ দিয়ে।

গ) মূৰৰ বিষত কুমত হাতেৰে ধৰি মন্ত্ৰ মাতি দিলে মূৰৰ বিষ ভাল হৈ যায়।

ঘ) পেট কামোৰনি বা বিষ হ'লে হাতৰ নাড়ীডাল ধৰি মন্ত্ৰ মাতি দিলে আৰোগ্য লাভ কৰা যায়। ইয়াক নাড়ী জৰাও বোলে।

ইয়াৰ বাহিৰেও প্ৰসূতা বাউৰ দাৰু (বায়ুৰ ঔষধ), বাওঁকাটিকা ৰোগৰ, অনিয়মীয়া ঋতুশ্ৰাবৰ দোষ, বন্ধ্যাকৰণ আদি ছোৱালী সময়মতে পুষ্টিতা নহ'লে, নাকে মুখে তেজ গলে, কাটিলে আদি বিভিন্ন ৰোগ মন্ত্ৰ আৰু বনঔষধেৰে চিকিৎসা কৰা হয়।

মায়ঙত এসময়ত এনেকুৱা যাদুমন্ত্ৰৰ প্ৰচলন আছিল যে মায়ঙলৈ মানুহ গ'লে ভেৰা হৈ যায় বুলি মায়ঙৰ বাহিৰৰ মানুহে বিশ্বাস কৰিছিল। এই মন্ত্ৰবোৰত অসমৰ জনজাতিৰ উপৰি অনুসূচিত জনজাতি সোনাৰী, বৰিয়া, হাৰী, যোগী, চমাৰ, ধোবা আদি আৰু বৰ্ণহিন্দুৰ বামুণ, গণক, কলিতা ক্ষত্ৰিয় আজি জাতিৰ নাম পোৱা যায়। ডুমুনী আৰু গড়িয়াৰো নাম উল্লেখ আছে।

ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই মন্ত্ৰ সাহিত্যক অসমীয়া ধাৰ্মিক বিশ্বাসৰ ইতিহাস বুলি কৈছে। এই লোক বিশ্বাসৰ ফলতেই জন্ম হৈছে বিভিন্ন দেৱ-দেৱী, অপদেৱতা, ভূত-প্ৰেত, ডাইনী আদিৰ। এইবোৰৰ দৃষ্টিৰ বাবেই যেন নানা ৰোগ, ক্ষেত্ৰই ধৰা আদি হয়। এইবোৰ মন্ত্ৰৰ দ্বাৰাই নিৰাময় কৰিব পাৰি। মন্ত্ৰবোৰত কু-মন্ত্ৰ আৰু সু-মন্ত্ৰ এই দুবিধ পোৱা যায়। কু-মন্ত্ৰই মানুহৰ উপকাৰ কৰাৰ পৰিবৰ্তে অপকাৰ কৰে। আনকি এই কু-মন্ত্ৰৰ প্ৰভাৱত মানুহৰ মৃত্যু, পৰ্যন্ত হোৱা দেখা যায়। আনহাতে সু-মন্ত্ৰই মানুহৰ উপকাৰ সাধন কৰে। মায়ঙৰ প্ৰচলিত কেইটামান মন্ত্ৰৰ উদাহৰণ তলত দাঙি ধৰা হ'ল —

ক) গৰুৰ ভোকোলা হ'লে ভাল হোৱা মন্ত্ৰ -

“শ্ৰীকৃষ্ণই নমোঃ গুৰু ধনন্তীয়েই নমোঃ

ভোকোলা জাৰো, ভেকুলী জাৰো

জাৰো কুমাৰৰ চৰো

বাক্য ভংগ কৰা, হৰ বিষ হৰ, জাৰো গোহালীৰ গৰু সেই নালাে উঠিছে
বিষ পানী হৈ পৰা।”

খ) মানুহৰ গাৰ বিষ নিয়ন্ত্ৰণৰ মন্ত্ৰ :

“শ্ৰীকৃষ্ণই নমোঃ গুৰু ধনন্তীয়েই নমোঃ

হাত কাটো বাত কাটো ৰোগীৰ কুণ্ডল

কুমন্ত্র পানী কৰি থও

যেই নাহে উঠিছে বিষ পানী হৈ পৰে

হৰ বিষ হৰ কঠিন হৈ পৰে।”

গ) বিহ ঢেঁকীয়াৰে জাৰা মোৰৰ মন্ত্ৰ :

“শ্ৰীধনন্তৰীয়ে নমঃ নাছিল অগনি নাছিল পানী

নাছিল পৃথিৱী থও নিপয় জানি।

সূৰ্য্য মণ্ডলত বন্তি আছন্ত গৌঁসাই একেস্বাৰে

আছে মই নাহিকে অৰজন আৰয়া মোৰ।

সন্নিপাত মোৰ, ধনুটংকাৰ মোৰ, ধেনু

ফিন্দুৱা মোৰ, বাঘিনী মোৰ, খুন্দা মোৰ,

পোৰপেৰীয়া মোৰ, মেৰ মেৰিয়া মোৰ,

হেকতিয়া মোৰ, বাঘিনী মোৰ, পেটকতিয়া

মোৰ, পেত খা-খুচিয়া মোৰ, একবাৰ

গৌঁসায়ে চজিলা কুসুমাশৰ মোৰক। ধৰিলো

জাতি চৌষ্ঠীমোৰ মানে পেলাইলা কাটি।

জন্ম জাতি কৈলো তোৰ সিদ্ধ গুৰুৰ বচনে

জাৰিলো চৌষ্ঠীমোৰ মানে পানী হৈ যায়।

গুৰুৰ আজতা দেৱৰ আজতা যদি

ভাটি এৰি উজনি কৰা ৰামৰ শৰতত

পৰ সীতা দেৱীক ভাৰ্যাকৰ পাৰ্বতীৰ

চুলত ধৰ, বামৰ আজতা জাৰো চৌষ্ঠীমোৰ
মানে পানী কৃত্য হৈ পৰা।”

ঘ) পেট কামোৰা আৰু বিষৰ মন্ত্ৰ :

“শ্ৰীকৃষ্ণয়ে নমোঃ শ্ৰীধনন্তৰীয়ে নমোঃ জলধৰে
বৰশি বৈ সানি জন বান ফুকি মই জাৰি
বাক ল'লো মোৰ জল জাৰো আমুকাই
খাই আমুকাৰ পেটৰ বিষ পানে পানী হৈ যায়।”

মোৰ বচন গুৰুৰ ডাক জাৰিলো

পানী বিষ কুটনি খোচনী পানী কৃত্য হৈ থাক।”

ঙ) সাপে খুটিলে মতা ধৰণী মন্ত্ৰ :

“ধৰণী থাপি ধৰণী বাপি, মই ধৰণী ধৰো অতি আতি সোণৰ নাঙ্গল
ৰূপৰ ফাল, মই ধৰণী ধৰো কালী-জালে গই তই থাক ধৰণীতে পৰি, মই আছো
গুৰু সেৱা কৰি।”

ধৰণী আই ধৰণী বোপাই ধৰণী ধৰণী জগৎ ধৰণী ধ ৰ ণ ী
ধৰিলো নাও

ৰাজা আহিছে ছত্ৰে দস্তে, ৰাজাক ধৰিবলৈ যাওঁ।

ৰাজাক ধৰিলো, প্ৰজাৰ ধৰিলো, ধৰিলো ধৰণী

চৌকোটি বিষ কৰি থৈছো বন্দী।

মই জানো শুদ লোক। মোৰ বচন গুৰুৰ ডাক

যৈতে ধৰণী ধৰো তৈতে থাক।”

চ) বান্ধনি মন্ত্ৰ :

“নমো গণপতি নমো গণপতি

গৌৰীসুত বান্ধিলো মই

আদি অদভুত।

কচৰ মহিমা শুনি অনুপান

যাৰে নাম দুৰ্গা মাই,

অমুকাৰ গা বান্ধিছো মই

নাগ পাশে বন্দী হৈবি তই,

মোৰ বচন গুৰুৰ ডাক

মই যিমতে বান্ধিছো অমুকাৰ গা

সেইমতে যত্ৰ হৈ থাকা

এই বাক্য লৰিবি চৰিবি

দুৰ্গা মাইৰ মাথা খাবি।”

ছ) আলজিভা বাঢ়িলে ভাল কৰা মন্ত্ৰ :

যম্ যম্ যম্ যম্ যম্ যাঠি জাৰো।

অমুকাৰ যাঠি কমি পৰ।

(পাঁচবাৰ জাৰি ফু মাৰি দিব লাগে।)

জ) মোহিনী মন্ত্ৰ :

শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ ধনন্তৰীয়েই নমঃ

কট্ কট্ কটাৰী মত্ মত্ মুঠি

মই বস্ত্ৰ জাৰিলো অমুকীৰ

হিয়াত উঠি।

ৰামে আনিলে পান

সীতাই আনিলে চূণ

লক্ষণে আনিলে গুৰা,

মই বস্ত্ৰ জাৰি দিছো

হাত পাতি লোৱা।

এই বাক্য লৰিব চৰিব

মহাদেৱ পাৰ্বতীৰ

মাথা কাটি ভোজন কৰিব

সিদ্ধি গুৰুৰ পাৰ,

ৰক্ষা কৰা কালিকা কামাখ্যা

ধনন্তৰী মাৰা।”

ঠিক তেনেদৰে শত্ৰুজয় কৰিবলৈ ৰাজ মোহিনী মন্ত্ৰও আছে।

ৱা) সৰ্বটোক মন্ত্ৰ :

শ্ৰীধনন্তৰীয় নমোঃ অমুকাৰ গাৰে বিষগল আছে ধৰি, কাটিলো বিষ খণ্ড
খণ্ড কৰি শিৰা, বিষবাত, বিষ তুয়া বাত, জিন জিনোবা বাত, আউৰি আবুধি, কাছ
কামুৰি, চৌৰাঙ্গী পানী মঙ্গলী ওৰবিৰুৰ, আন্তকৰলী সূৰ্য্য মুখী, চন্দ্ৰমুখী, ক্ষতক্ষতি
বাকৰাকী, ব্ৰহ্মমুখী, নিসাৰি, নিচুকী, আগকপালী, সূৰ্য্যকপালী, মূৰ বিষালি, হৰলুকি,
নৰলুকি, ব্ৰহ্মলুকি, গাঠিয়া গাগলা, কৰ্ণমূৰালি, যদুমনি, পোৰা গাসৰ গাঙ্গঠি

সোপালিয়া, গলবেৰ, হেপ্ৰেঁৰা গলকাটিয়া, শিয়াল গলা, পোৰা পিঙ্গলিয়া গোসলগা আদি কৰি সৰ্ব্ব বিষ ব্যাধি জাৰি পানী কৰো নৰভনী, সাতভনী, বাৰভনীৰ কথা; হৰ বিষ হৰ অমুকাৰ গাৰ সৰ্ব্ববিষ ব্যাধি গুহুই পৰ। নৰ সিসৰৰ বৈদ্যে হাতে পহি ব্ৰহ্মা মুখে ও উঠিয়াই মোৰপানী কাটিলো হৰ মনুষ্যৰ গাঠি মুঠি বেদৰ বাহিৰে কাটিলো গুহুই পৰ। সোঁও পাকে কাটি মাৰিবাক লৈলো। সবে গাঠি মুঠি নিয়ান কৰি থৈলো। হৰ বিষ হৰ অমুকাৰ খন্দৰ শুল চৌষষ্ঠি ব্যাধি কাটি পেলাইলো, ভষ্ম হয় হুই পৰ।”

আগতে উনুকিয়াই অহা হৈছে যে এই মন্ত্ৰবোৰৰ কু-মন্ত্ৰ আৰু সু-মন্ত্ৰ অৰ্থাৎ মানুহৰ উপকাৰি সধা মন্ত্ৰ মায়ঙত আছে। মানুহৰ মনত শক্তি যোগোৱা মন্ত্ৰ যেনে উড়ন মন্ত্ৰ, বেগাই নাও চলাব পৰা মন্ত্ৰ, বৰুণ বান, মালশ্ৰম মন্ত্ৰ, লুকি মন্ত্ৰ, খেলৰ মন্ত্ৰ, বন্দুক বন্ধা মন্ত্ৰ, শত্ৰুদমন মন্ত্ৰ ইত্যাদি মানুহৰ উপকাৰ সধা মন্ত্ৰৰ শাৰীত পৰে।

আনহাতে সকলো বস্তুৰে দুটা দিশ থাকে। এটা ভাল আৰু এটা বেয়া। এই মন্ত্ৰবোৰে যিমান মানুহৰ উপকাৰ সাধিছিল সিমান অপকাৰ কৰিব পৰা মন্ত্ৰও প্ৰচলিত হৈ আছিল। এনে মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা শত্ৰুৰ অন্যায় কৰা হয় বা কাৰোবাৰ ওপৰত হিংসাৰে পোতক লোৱা হয়। এনে মন্ত্ৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল কাজিয়া লগোৱা মন্ত্ৰ, নিদ্ৰাবান, পিঠা ভঙা মন্ত্ৰ, পিৰা লাগি ধৰা মন্ত্ৰ, ভাজি থকা মাছ জীয়া হৈ উঠা মন্ত্ৰ, ছোৱালী পলুৱাই নিয়া মন্ত্ৰ, বিয়াঘৰত নচা মন্ত্ৰ, দৰাৰ পেট চলা মন্ত্ৰ, ঠুংৰী বান, ঔষধ পোতা মন্ত্ৰ, মানুহক বাঘ কৰা মন্ত্ৰ আদিয়ে প্ৰধান। এইবোৰ মন্ত্ৰৰ উপৰিও মানুহক অন্যায় কৰাৰ বাবে মায়ঙত আৰু বহু মন্ত্ৰ প্ৰচলন আছে। কিছুমান মন্ত্ৰ খাদ্য বস্তুত প্ৰয়োগ কৰি বা খাদ্য বস্তুৰ লগত মন্ত্ৰপুত কৰা, বেয়া দ্ৰব্য মিহলাই শত্ৰুক খাবলৈ দি ৰোগ ব্যাধিৰ সৃষ্টি কৰা হয়। কেতিয়াবা আকৌ মন্ত্ৰৰ জৰিয়তে মানুহৰ গাত দেওভূত বিৰা আদি জপাই দিও মানুহৰ অন্যায় কৰা হয়। অৱশ্যে এই সকলোবোৰ অন্যায় মন্ত্ৰৰ প্ৰতিকাৰ কৰা ভাল বেজো আছে। বেজ সকলে মন্ত্ৰ মাতি তেল জাৰি, মন্ত্ৰপুত ৰচী বান্ধি, তাবিজ বা কবচ পৰিধান কৰাই ৰোগ ভাল কৰিবলৈ যত্ন দেখা যায়।

এইবোৰ লাহে লাহে বৰ্তমান কমি আহিব ধৰিছে। কু-মন্ত্ৰ বহু পৰিমাণে কমিছে। মায়ঙত এই মন্ত্ৰবোৰ কমি অহাৰ নিশ্চয় কাৰণ আছে। পুৰুষাণুক্ৰমে চলি অহা মন্ত্ৰবোৰ পিছৰ প্ৰজন্মই চৰ্চা নকৰা গুণতেই যথেষ্ট কমি আহিছে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি।

ইয়াৰ বাহিৰে মন্ত্ৰ চৰ্চা কৰা বেজজনে আসুৰিক পূজা অৰ্থাৎ দেওভূত পূজা পাতি হাঁহ, পাৰ, পোৰা মাছ, গুড়া সান্দহ আদি বস্তু দিব লাগিছিল। বেজ মৰাৰ পিছত সেইবোৰ তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে বিশ্বাস নকৰি তেনে নকৰা বাবে সেইবোৰ মৃতকৰ লগতে পুৰি পেলালে। এনেদৰেও ইয়াৰ চৰ্চা কমি যাব পাৰে বা মন্ত্ৰবোৰ লুপ্ত হ'ব পাৰে। ভূতৰ ওপৰত দানহৰ দৰে ইয়াত প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ আছেই। বছৰে বছৰে বানপানীৰ প্ৰকোপত পৰিও বহু মন্ত্ৰ নষ্ট হৈ গ'ল।

এনেবোৰ কাৰণতে মায়ঙত মন্ত্ৰৰ প্ৰচলন কমি আহিছে। এইটো কথা স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব যে মানুহবোৰ শিক্ষিত হোৱাৰ লগে লগে মানুহৰ যি কু-অভিসন্ধি কু-প্ৰবৃত্তি সেইবোৰ নোহোৱা হৈ গ'ল। সেইবাবে কু-মন্ত্ৰবোৰ ভয়লগা অলৌকিক মন্ত্ৰবোৰ সমাজৰ পৰা লাহে লাহে নাইকিয়া হৈ পৰিল যদিও সু-মন্ত্ৰবোৰৰ আদৰ আজিও কমি যোৱা নাই। মায়ঙৰ বাহিৰৰ লোক সকলো এই সু-মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা ৰোগ নিৰাময় কৰিবলৈ অহা পৰিলক্ষিত হয়। ভাল সদায় সকলোৱে বিচাৰিবই। এয়া নিৰ্ঘাট সত্য। সেইবাবে দূৰদূৰণিৰ পৰা মায়ঙলৈ আনকি অসমৰ বাহিৰৰ লোকৰো মন্ত্ৰেৰে ৰোগৰ নিৰাময় বিচাৰি আগমন ঘটা দেখা যায়।

৫.০২ লোকাচাৰ, স্থাপত্য, ভাস্কৰ্য

এখন সমাজত অতীজৰে পৰা পৰম্পৰাগত ভাবে পালন কৰি অহা কিছুমান ৰীতি-নীতি ক্ৰিয়া কলাপৰ মাজেদি শৃংখলাবদ্ধভাৱে জীৱন যাপন কৰা দেখা যায়। তাকে লোকাচাৰ বুলি কয়। মায়ঙত লোকাচাৰ, লোকবিশ্বাস আদিৰ ক্ষেত্ৰত

অসমৰ অন্য ঠাইৰ দৰে প্ৰায় একে দেখা যায়। তিব্বোতা গৰ্ভৱতী হ'লে পাঁচ মাহত 'পঞ্চগম্বত' ন মাহত 'জেউৰা' খুওৱা, ছোৱালী পুষ্পিতা হ'লে ব্ৰত ৰখা আদি নিয়ম দেখা যায়। মৃতকৰ ক্ষেত্ৰতো কিছুমান নিয়ম দেখা যায়। কলেৰা, জহনীত মৃত্যু হ'লে পেলাই দিয়া বা পুতি খোৱা, সৰ্পে দংশন কৰিলে উটুৱাই দিয়া আদি নিয়মো অন্য ঠাইৰ দৰে ইয়াতো পালন কৰা হয়। বহুদিন বৰষুণ নিদিলে ভেকুলী বিয়া পতা, টেঁকী চুৰ কৰা, নৌকা খন্দা আদি প্ৰথা মায়ঙত আছে।

মায়ঙৰ স্থাপত্য ভাস্কৰ্য্যৰো নিদৰ্শন পোৱা যায়। কাছশিলা পাহাৰত খোদিত শিৱ পাৰ্বতীৰ মূৰ্তি, ৰহাত গণেশৰ মূৰ্তি, হিলৈ খন্দাত নৰ সিংহৰ মূৰ্তি, গৌৰদৰ্শন পাহাৰত গণেশৰ মূৰ্তি, কলঙৰ পাৰত নতুনকৈ নিৰ্মাণ কৰা গঙ্গা দেৱীৰ মূৰ্তি, চনকা পাহাৰত শিলৰ চক্ৰ, ঢাল আৰু গণেশৰ মূৰ্তি আৰু নৃত্যৰতা ষোড়শ গোপিনীৰ মূৰ্তি, বুঢ়ামায়ং পাহাৰ দাঁতিত যৌনপীঠ, গণেশৰ মূৰ্তি আৰু ভগৱতী থান, বুঢ়ামায়ং পাহাৰত শিলালিপি, হাতীমূৰীয়াত গণেশৰ মূৰ্তি আদিয়ে এই স্থাপত্য ভাস্কৰ্য্যৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰে।